

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет романо-германської філології
Кафедра германської філології

ПРОГРАМА
КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ
(ДРУГА ІНОЗЕМНА МОВА – НІМЕЦЬКА)

спеціальність: 035 Філологія

спеціалізація: 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)

освітня програма: Мова і література (англійська)

освітній рівень: перший (бакалаврський)

Затверджено
на засіданні Вченої Ради
Факультет романо-германської філології
протокол № 4 від « 28 лютого 2023 р.

Голова Вченої Ради
Валентина ЯКУБА

Затверджено
на засіданні кафедри
германської філології
протокол № 6 від 27 лютого 2023 р.

Завідувач кафедри
Русудан
МАХАЧАШВІЛІ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ¹

Програма формулює вимоги до змісту та форм кваліфікаційних випробувань, які мають на меті визначення рівня теоретичної та практичної підготовки випускника рівня «бакалавр» до подальшої професійної діяльності.

Кваліфікаційний екзаме́н зі спеціалізації (німецька мова) спрямований на виявлення практичної та теоретичної підготовки бакалавра філологічної освіти до виконання освітніх задач, встановлених Освітньо-професійною програмою. Згідно із Освітньо-професійною програмою студент має володіти належним рівнем сформованості як загальних (ЗК 1-15), так і фахових компетентностей (ФК 1, 4-15), а також продемонструвати під час іспиту відповідні результати навчання (ПРН – 13, 17-20). Зазначені компетентності та результати навчання визначають готовність бакалавра до вирішення професійних завдань, які сприяють його конкурентоспроможності на ринку праці та продовженню навчання в магістратурі.

Програма містить перелік основних розділів дисциплін, що виносяться на екзаме́н, і список рекомендованої літератури; затверджується вченою радою Університету й доводиться до відома студентів не менш, ніж за шість місяців до початку державного екзаме́ну.

Екзаме́н проводиться в усній формі протягом одного дня. Час опитування одного студента складає не більше 30 хвилин. За необхідності за рішенням екзаме́наційної комісії дозволяється використовувати довідкову літературу.

ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ

Професійна підготовка фахівця – це формування розвиненої, компетентної, здатної швидко адаптуватися до динамічних умов діяльності особистості на основі удосконалення змісту й технологій навчання студента. Відтак нові вимоги сучасної вищої освіти вимагають широкого впровадження та використання новітніх освітніх технологій.

На екзаме́н винесено основні питання з практики усного та писемного мовлення (німецька), теоретичної та практичної граматики німецької мови, практичного курсу перекладу другої іноземної мови (німецької), лінгвокраїнознавства.

У світлі окресленої орієнтації кваліфікаційний екзаме́н з німецької мови включає три питання з наступних дисциплін: «Практика усного та писемного мовлення (німецька)», «Теоретичний курс другої іноземної мови (німецької)», «Практичний курс перекладу другої іноземної мови (німецької)» та «Лінгвокраїнознавство другої іноземної мови (німецької)».

Метою навчальної дисципліни «Практика усного та писемного мовлення» є сформувати у студентів комунікативну, лінгвістичну та соціокультурну компетентності, що забезпечать уміння ефективно і гнучко використовувати іноземну мову в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування, розвивати у студентів здатність до самооцінки та самовдосконалення, а також допоможе їм успішно завершити курс вищої освіти і стане передумовою їх наступного професійного росту; формувати у студентів професійну компетентність шляхом ознайомлення їх з різними методами і прийомами навчання іноземної мови та залучення до виконання професійно орієнтованих завдань. Матеріали курсу також сприяють розвитку здібностей студентів використовувати іноземну мову у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу, вдосконаленню умінь і навичок в німецькомовному міжкультурному спілкуванні в різноманітних сферах життєдіяльності, що сприятиме інтеграції українського суспільства до світової спільноти.

¹ У зв'язку з надзвичайними ситуаціями (воєнного стану в Україні, обмежувальних заходів, спрямованих на запобігання поширенню COVID-19 та ін.), комплексний екзаме́н відбуватиметься дистанційно з використанням одного із сервісів відеозв'язку (за вибором випускової кафедри): Zoom, Google Meet, Cisco WebEx та інших.

Для підтвердження своєї особи студент повинен продемонструвати паспорт чи інший документ, що посвідчує його особу.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Теоретичний курс другої іноземної мови (німецької)» – розкрити особливості граматичної системи німецької мови, закономірності функціонування граматичних явищ у мові, презентувати способи їх теоретичного аналізу та інтерпретації; показати загальні принципи розвитку мови. Вивчення цього курсу поглиблює загально- філологічну підготовку; сприяє розумінню студентами граматичної структури та системи німецької мови; показує причини та шляхи утворення тих специфічних особливостей, які властиві її сучасному стану. Компонент курсу, що стосується теоретичної та практичної граматики німецької мови полягає у тому, щоб допомогти студентам – майбутнім фахівцям з німецької філології, оволодіти основами теорії граматики з метою формування когнітивної бази про граматичну складову німецької мови та її компоненти. Вищезазначений курс є інтегрованим і ґрунтується на основі підходів щодо удосконалення системи формування практичної готовності бакалаврів до викладацької та науково- педагогічної діяльності.

Мета навчальної дисципліни «Практичний курс перекладу другої іноземної мови (німецької)» – формування у студентів перекладацької компетентності з другої іноземної мови; розвиток умінь визначати особливості побудови німецькомовних різножанрових текстів, визначати функції мовленнєвих явищ у їх межах та робити висновки щодо прочитаного засобами німецької мови. Ці вміння сприятимуть удосконаленню професійної компетентності студентів у галузі перекладу та дадуть їм можливість розширити свої перспективи на ринку праці.

Метою навчальної дисципліни «Лінгвокраїнознавство другої іноземної мови (німецької)» є формування у студентів лінгвосоціокультурної компетентності як здатності до іншомовного міжкультурного спілкування.

Достатній рівень сформованості лінгвосоціокультурної компетентності зумовлює відповідний рівень іншомовної комунікативної компетентності. В процесі опанування дисципліни студенти набувають здатності розуміти та використовувати в власному мовленні мовні та мовленнєві засоби іншомовного спілкування з національно-культурною специфікою відповідно до контексту; поглиблювати знання культурологічного, країнознавчого, лінгвокраїнознавчого соціокультурного аспектів.

Екзамен зі спеціалізації (німецька мова) охоплює основну тематику, яка стосується діяльності людей у сучасному світі, а саме: *лексичний блок* (діяльність людини, взаємовідносини людини і оточуючого світу, професійна діяльність тощо); *граматичний блок* (морфологія, синтаксис та пунктуація німецької мови); *фонетичний блок* (вміння висловлюватися із урахуванням чинних вимог до німецької вимови); *лексикологічний блок* (вміння вільно будувати висловлювання із використанням різних видів словникового складу німецької мови – метафор, епітетів, порівнянь тощо); *краєзнавчий блок* (соціальний та суспільний розвиток Німеччини та німецькомовних країн).

Екзамен повинен виявити знання як основних, так і допоміжних лінгвістичних дисциплін, показати глибину розуміння суті мовних явищ; знання обов'язкової та додаткової спеціальної літератури, належне володіння практичними навичками таких видів іншомовної мовленнєвої діяльності, як аудіювання, читання, говоріння та письмо.

Структура екзаменаційного білета:

- I. Переказ прочитаного тексту.
- II. Завдання з граматики.
- III. Комунікативна ситуація.

Екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів усіх видів компетентностей згідно із освітнім профілем, наявності у студентів ґрунтовних знань мови, мовознавства та основ навчання іноземної мови, а також вмінь реалізовувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На екзамені студенти повинні продемонструвати володіння другою іноземною мовою на базі лексичного запасу в обсязі програмних вимог (близько 4500 лексичних одиниць для вживання в продуктивних та рецептивних видах мовленнєвої діяльності).

Студенти повинні також володіти орфоепічною, лексичною та граматичною нормами другої іноземної мови, вміти правильно реалізовувати цю норму в різних видах мовленнєвої

діяльності та в різних комунікативних ситуаціях.

Студент повинен продемонструвати достатньо високий рівень знань і умінь з теоретичних питань граматики, володіння базовою термінологією, вміння визначати, описувати та диференціювати мовні явища різними лінгвістичними методами.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ЕКЗАМЕНУ

Екзамен проводиться у формі усної співбесіди згідно із зазначеними у білетах темами з метою визначення мовної та мовленнєвої компетентності. Студент повинен бути готовий відповідати на питання екзаменаційної комісії, демонструючи уміння реагувати на репліки співбесідників, висловити та відстояти свою точку зору. Відповіді на питання екзаменаційного білета даються виключно німецькою мовою.

Структура екзаменаційного білета

Перше питання білета пов'язане з опрацюванням автентичного тексту німецькою мовою (не більше 1200 др. знаків). Текст стосується тематики тих розділів, які були у програмі навчання бакалаврів з 1 по 4 курс. Його потрібно уважно прочитати, зрозуміти його основну думку та бути готовим переказати текст, а також висловити власне ставлення до проблеми, оцінку авторської позиції та власну думку з приводу описаної в тексті проблеми. У тексті означено уривок для читання вголос і перекладу на рідну мову. Це завдання білета забезпечує перевірку основного тематичного словникового запасу студента, його фонетичну, граматичну та комунікативну компетентності. Екзаменаційні тексти додаються.

Друге питання білета пов'язане з теоретичними основами німецької мови та включає питання з фахових дисциплін, які вивчалися з 1 по 4 курс. Це завдання білета забезпечує перевірку фахової компетентності бакалавра-філолога, зокрема знання базової термінології та основних граматичних понять німецької мови, характеристики різних мовних одиниць, сформованість науково-практичних навичок аналізу усіх рівнів німецької мови, уміння виділяти мовознавчі проблеми.

Висвітлення граматичного явища із наведенням прикладів відмінювання, вживання, класифікацій тощо за такою тематикою:

- Артикль. Форми, функції та вживання в німецькій мові.
- Іменник. Відміни іменників.
- Іменник. Рід іменників.
- Множина іменників.
- Прикметник. Відмінювання прикметників.
- Ступені порівняння прикметників.
- Займенник. Види та відмінювання займенників.
- Прийменник. Види прийменників.
- Числівник. Класифікація та вживання числівників німецької мови.
- Прислівник. Класифікація та вживання прислівників німецької мови. Система часових форм дієслова: Теперішній час; минулий час; давноминулий час; майбутній час.
- Форми та вживання дієслів німецької мови у пасивному стані.
- Номінальні форми дієслів. Інфінітивні конструкції німецької мови.
- Вживання дієприкметників та дієприслівників у німецькій мові.
- Умовний спосіб дієслів першої сфери використання. Утворення тавживання.
- Умовний спосіб дієслів другої сфери використання. Утворення тавживання.
- Просте речення. Типи речень. Порядок слів у простому реченні.
- Неозначено-особові та безособові речення німецької мови.
- Складне речення.
- Складносурядне речення. Типи та вживання в німецькій мові.

- Складнопідрядне речення. Типи та вживання в німецькій мові.

Третє питання білета стосується всебічного розкриття студентом комунікативної ситуації згідно з тематикою:

- *Я і моє середовище.* Родинні зв'язки, розпорядок дня. Обов'язки в сім'ї, сімейні традиції. Людина та зовнішність, стиль одягу. Особистість, риси характеру, стосунки з товаришами, дружба, сенс життя людини. Захоплення, вільний час, канікули. Помешкання. Квартира. Рідне місто.

- *Навчання. Робота і професії.* Навчальні предмети, робочий день, урок німецької мови. Школи в Україні та в Німеччині. Вибір професії. Професійний портрет. Професія вчителя. Плани на майбутнє. Робота за кордоном.

- *Подорож. Людина і довкілля.* Види подорожей. Можливості подорожувати в країні та за кордоном. Подорож по Україні та німецькомовних країнах. Погода в різні пори року. Природа і навколишнє середовище. Охорона довкілля.

- *Засоби масово інформації.* Преса, телебачення і радіо, інтернет. Використання інтернету для навчання. Роль ЗМІ в життєсучасної людини.

- *Німеччина та Україна.* Географічне положення, клімат, населення. Столиця. Знайомство з визначними місцями столиці. Великі міста, пам'ятки культури. Свята і традиції. Відомі люди.

Орієнтовний перелік питань до екзамену

I. Висловлювання своєї думки щодозмісту прочитаного тексту (тексти додаються).

II. Висвітлення певного граматичного явища із наведенням прикладіввідмінювання, вживання, класифікацій тощо за такою тематикою:

1. Erläutern Sie morphologische Unterscheidungen der Verben und den Gebrauch der finiten und infiniten Verbformen.

2. Erzählen Sie über die Bildung der Verbformen: schwache Verben, starke Verben und Modalverben.

3. Charakterisieren Sie trennbare und untrennbare Verben.

4. Erläutern Sie syntaktische Unterscheidungen der Verben und charakterisieren Sie Vollverben und Hilfsverben, persönliche und unpersönliche Verben.

5. Erläutern Sie syntaktische Unterscheidungen der Verben, charakterisieren Sie reflexive und reziproke Verben, transitive und intransitive Verben.

6. Beschreiben Sie die Tempora im Deutschen, Bildung und Gebrauch von Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt und Futur I.

7. Erzählen Sie über das Genus des Verbes, beschreiben Sie Passivkonstruktionen im Deutschen.

8. Berichten Sie über den Modus des Verbs: Indikativ, Konjunktiv I und Konjunktiv II, Imperativ.

9. Berichten Sie über Bildung und Gebrauch von Infinitiv und Partizipien im Deutschen.

10. Charakterisieren Sie das Substantiv im Deutschen und bestimmen Sie die Bedeutungsgruppen der Substantive.

11. Beschreiben Sie die Deklination der Substantive: starke, schwache, weibliche, Deklination der Personennamen und geographischen Namen.

12. Erläutern Sie den Artikel im Deutschen: Arten, Gebrauch und Deklination.

13. Charakterisieren Sie das Adjektiv und die Deklination des Adjektivs: starke, schwache, gemischte.

14. Erzählen Sie über die Komparation des Adjektivs: Positiv, Komparativ und Superlativ.

15. Berichten Sie über das Adverb im Deutschen und die Klassifikation des Adverbs.

16. Bestimmen Sie das Pronomen im Deutschen: Personalpronomen, Demonstrativpronomen, Possesivpronomen, Reflexivpronomen, Reziprokpronomen, Interrogativpronomen,

Identifinit pronomen, Relativ pronomen und Pronomenes.

17. Berichten Sie über das Zahlwort und bestimmen Sie die Kardinalzahlen, Ordinalzahlen, Bruchzahlen, Gattungszahlen.

18. Beschreiben Sie die Präposition. Die Präposition mit einem Kasus. Semantische Gliederung der Präposition.

19. Charakterisieren Sie den einfachen Satz im Deutschen und Satzarten: Aussagesätze, Fragesätze, Aufforderungsätze.

20. Charakterisieren Sie den zusammengesetzten Satz. Erzählen Sie über die Satzarten, Satzverbindung und Satzstellung.

III. Презентація комунікативної ситуації згідно з тематикою:

1. Ihr Freund interessiert sich für die bekanntesten Personen Deutschlands. Über wen könnten Sie ihm erzählen?

2. Ihr Freund fragt, ob Sie welche Hobbys haben. Was könnten Sie ihm erzählen?

3. Ihr Freund treibt Sport nicht gern. Erklären Sie ihm, welchen Platz Sport in unserem Leben nimmt.

4. Bestimmen Sie Vorteile und Nachteile des Auslandsstudiums.

5. Wie sieht gegenwärtiges Bildungssystem Deutschlands aus?

6. Vergleichen Sie die Bildungssysteme Deutschlands und der Ukraine. Gibt es Unterschiede?

7. Erläutern Sie das Problem des exzessiven Internetkonsums heute.

8. Erklären Sie den Lebenssinn des heutigen Menschen.

9. Was wissen Sie über die religiösen und offiziellen Feste Deutschlands?

10. Äußern Sie Ihre Meinung über den Lehrerberuf. Wozu studieren Sie Fremdsprachen?

11. Teilen Sie richtig Ihren Arbeitstag und Ihre Freizeit? Erzählen Sie darüber Ihrem Freund.

12. Bestimmen Sie aktuelle Probleme der menschlichen Beziehungen.

13. Sie sind durch die deutschsprachigen Länder gereist. Was könnten Sie über die Reise berichten?

14. Sie waren vor kurzem in Deutschland. Was könnten Sie über deutsche Städte erzählen?

15. Ihr Freund möchte Kyjiw besichtigen. Welche Sehenswürdigkeiten würden Sie ihm zeigen?

16. Wie sieht Erziehungssystem in Ihrem Heimatland und in Ihrer Familie aus?

17. Erzählen Sie über Ihren Lieblingsschriftsteller und seine Werke.

18. Äußern Sie Ihre Meinung zu einem Science-Fiction-Buch, das Sie gelesen haben (oder zu einem Science-Fiction-Film, den Sie gesehen haben).

19. Charakterisieren Sie Ihren besten Freund / ihre beste Freundin.

20. Ihr Freund ist ein Shopaholic. Was würden Sie ihm raten?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОМПОНЕНТІВ ІСПИТУ

Екзамен повинен виявити знання як основних, так і допоміжних лінгвістичних дисциплін, показати глибину розуміння суті мовних явищ; знання обов'язкової та додаткової спеціальної літератури, належне володіння практичними навичками таких видів іншомовної мовленнєвої діяльності, як аудіювання, читання, говоріння та письмо.

Структура екзаменаційного білета:

I. Комплексне опрацювання тексту: переклад, переказ змісту прочитаного (30 балів).

II. Теоретичне питання із наведенням прикладів відмінювання та живання граматичного явища у мовленні (30 балів).

III. Монологічне мовлення із елементами спонтанної діалогічної комунікації (40 балів).

Набуті знання та вміння оцінюються за критеріями:

Перше питання стосується вміння творчого оброблення і перекладу прочитаного тексту певного стилю мовлення/жанру.

30-25 балів – випускник вільно висловлюється щодо змісту прочитаного тексту, викладає

матеріал логічно, послідовно, трансформує одержану інформацію, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для втілення власних умовиводів на окреслену проблему; демонструє знання лексики прочитаного тексту та виявляє вміння його аналізувати, демонструє обізнаність із літературно-критичними джерелами і вміння користуватися ними, а також спроможність мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу.

24-20 бали – випускник володіє матеріалом, самостійно будує послідовне, повне, логічно викладене висловлювання, однак припускається окремих недоліків: здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації.

19-15 балів – випускник передає основний зміст прочитаного тексту, відповідає осмислено, самостійно, але при цьому володіє елементарними навичками аналізу, за обсягом висловлювання сягає норми, його виклад загалом зв'язний, але відсутня самостійність суджень, їх аргументованість.

14-1 балів – студент не формулює чіткої відповіді щодо змісту прочитаного тексту, висловлювання є лише набором фраз, які між собою не поєднуються за змістом, є непослідовними, відсутні факти, важливі для розуміння думки.

Друге питання розкриває рівень володіння студентом теоретичними питаннями другої іноземної мови і стосується граматичної та комунікативної іншомовної компетентностей студентів. Оцінка знань випускників з дисциплін є комплексною, становить еквівалент усієї сукупності теоретичних відомостей, умінь і навичок, набутих у процесі вивчення практичної та теоретичної граматики, тощо.

30-25 балів – випускник дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної граматичної теми, її теоретичні аспекти та практичне втілення.

24-20 бали – випускник правильно і майже в достатньому обсязі дає відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з дисциплін, демонструє розуміння іноземної мови та її зв'язку з іншими дисциплінами гуманітарного циклу.

19-15 балів – випускник недостатньо орієнтується в матеріалі, поверхово сприймає зміст, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал.

14-1 балів – випускник не може викласти зміст питання, погано орієнтується у навчальному граматичному матеріалі, не зміг самостійно проаналізувати запропоноване граматичне явище.

Третє питання – з практики усного та писемного мовлення.

40-35 балів - студент вільно і повно володіє мовним матеріалом в усіх його аспектах з фонетики, лексики і фразеології, морфології, морфеміки та словотвору, синтаксису, здатний донести цей матеріал до свідомості інших, аргументуючи будь-яке його положення; виявляє творчі здібності в опрацюванні поставленої проблеми; уміє грамотно коментувати логіку питання, кваліфіковано веде дискусію. При висвітленні розмовної теми студент не допускає фактичних і мовленнєвих помилок. 34-25 балів - студент засвідчує високий рівень осмислення вивченого, спроможний логічно, аргументовано, чітко, точно і вільно висловлювати власні думки, не допускає фактичних помилок. Спостерігається вміння коментувати певні події, встановлювати логічні зв'язки. Мовлення чітке, логічне, хоча допускаються незначні мовленнєві помилки.

24-15 балів - студент досить послідовно і логічно розкриває розмовну тему, проте не може обґрунтувати висловлені думки, проявляє поверховість суджень, не вміє пояснити суті конкретних граматичних та словотвірних явищ, не може самостійно визначити специфіку слова як частини мови, неточно дає визначення окремих мовних фактів; відповідає на більшість запитань, що конкретизують відповідь; може навести окремі завчені мовні кліше та конструкції, проте не завжди точно. У відповіді допускає до 4-х фактичних, 5-ти мовленнєвих помилок.

14-1 балів - відповідь характеризується низьким рівнем усвідомлення, студент допускає істотні помилки у демонстрації розмовної теми, не володіє відповідною лексикою у повному обсязі, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні, називаючи окремі

факти. Інколи звучать завчені напам'ять фрази, які випускник не може чітко пояснити; відсутні приклади, допускаються грубі фактичні помилки. Висловлювання студента «бідне», спрощене, містить 7 мовленнєвих огріхів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Aufderstrasse H., Müller J. **Themen neu 2**. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. München: Max Hueber Verlag, 2008. 150 S.
2. Dallapiazza R.-M., von Jan E., Schümann A. **Tangram 2**. Deutsch als Fremdsprache. München: Max Hueber Verlag, 2007. 298 S.
3. Breitsameter A., Glas-Peters S., Pude A. **Menschen A2**. Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch. Ismaning: Hueber Verlag, 2013. 214 S.
4. Evans S., Pude A., Specht F. **Menschen A1.1**. Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. Ismaning: Hueber Verlag, 2012. 108 S.
5. Evans S., Pude A., Specht F. **Menschen A1.2**. Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. Ismaning: Hueber Verlag, 2012. 98 S.
6. Glas-Peters S., Pude A., Reimann M. **Menschen A1.1**. Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch. Ismaning: Hueber Verlag, 2012. 110 S.
7. Glas-Peters S., Pude A., Reimann M. **Menschen A1.2**. Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch. Ismaning: Hueber Verlag, 2012. 112 S.
8. Habersack Ch., Pude A., Specht F. **Menschen A2**. Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch. Ismaning: Hueber Verlag, 2013. 192 S.
9. Perlmann-Balme M., Schwalb S., Em neu. Deutsch als Fremdsprache. Kursbuch+Arbeitsbuch. Niveaustufe B2. Ismaning: Hueber Verlag, 2008. 304 S. (Lektion 1-10).
10. Євгененко Д.А. Практична граматика німецької мови: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2002. 456 с.
11. Кудіна О.Ф. Країни, де говорять німецькою: Навч. посібник з країнознавства. Вінниця: Нова книга, 2002 р. 344 с.
12. Куленко В. Є. Deutsch: підручник для тих, хто вивчає німецьку мову як другу спеціальність. Вінниця: Нова книга, 2002. 360 с.
13. Паремська А.Д. Практична граматика (німецька мова): Навч. посібн. / Д.А. Паремська. – 9-те вид., переробл. – К.: Арій, 2015. – 352 с.

ДОДАТКОВА

1. Duden, Band 4. Die Grammatik. Hrsg. von der Dudenredaktion. Neudruck der
2. Aufl. Mannheim [u.a.]: Dudenverlag, 2006.
3. Романовська Н.І. “Deutsch”. 220 тем німецької мови. Донецьк: „БАО”, 2006.
4. Солдатова С. М., Ковбасюк Л. А., Романова Н. В., Хмельковська С. В., Богдан А. М., Хаустович М. В., Гоштанар І. В., Діденко Н. В., Ізмайлова О. А., Ординська О. О. Навчальний посібник з німецької мови для студентів спеціальності «ПМСО. Мова та література (німецька)» екстернатної форми навчання. Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. 188 с.
5. Lexikologie der deutschen Sprache (Deutsch als zweites Fach) Vorkurskurs: L.P.Witališ, B.W.Maksymčuk, W.T.Sulym Nationale Iwan-Franko-Universität Lwiw, Lehrstuhl für Deutsche Philologie: Lwiw, 2005.